

RONNY VAN DE VELDE, VERKENNER VAN AVANT-GARDES

‘Ik was eigenlijk een zwerver’

Ronny Van de Velde, 1971

De peetvader van de Belgische kunsthandel zit op zijn vijftigste allesbehalve stil. Ronny Van de Velde laat dit najaar het ene tentoonstellingsproject op het andere volgen. Als kers op de taart staat een grootse tentoonstelling op het programma over de negentiende-eeuwse wortels van dada en avant-garde. Reden genoeg om kennis te maken met de Antwerpenaar die al decennia de vlag van de artistieke voorhordes verdedigt en hoog houdt.

AD LIBITUM EN HET GOUDEN HUIS

Ronny Van de Velde studeerde in de late jaren zestig vormgeving in de Cadixstraat in Antwerpen. Via John Trouillard, een van zijn leraars, maakte hij tijdens zijn opleiding kennis met een ander vak, dat van kunsthandelaar. Trouillard was destijds de drijvende kracht achter Ad Libitum, een galerie die de internationale avant-garde van de jaren zestig naar Antwerpen bracht. Van de Velde: 'Trouillard gaf typografie op de academie, maar praatte tussendoor veel over zijn kunstaankopen in het buitenland. Hij zag dat ik geïnteresseerd was en nam me soms apart om nieuwe aanwinsten te tonen. Ik herinner me fenomenale werken die hij meebracht uit New York. Van Jim Dine tot Andy Warhol. Maar ook werken van bijvoorbeeld Gerhard Richter en Günther Uecker. Na verloop van tijd vroeg hij me of ik als convoyeur mee wilde gaan om een werk van de Franse kunstenaar César te leveren aan de Tate Gallery in Londen. En ja, Londen in die tijd: mijn wereld ging helemaal open ... Van dan af volgde ik ook in Antwerpen het artistieke circuit systematisch.'

Van de Velde bezocht de tentoonstellingen van de Wide White Space, de bekende galerie van Annie De Decker en Bernd Lohaus in de Plaatsnijdersstraat. Hij betrok een zolderkamer in dezelfde buurt, in

Het Gouden Huis om precies te zijn. Van de Velde: 'In dat kunstcentrum nodigde Izy Fisman Duitse kunstenaars als Joseph Beuys en Jörg Immendorff uit. Op het gelijkvloers was Panamarenko aan het werken aan zijn ballon. Ook Wout Vercammen leerde ik er kennen. Zelf had ik geen frank in die tijd. Ik was eigenlijk een zwerver.'

**RONNY VAN DE VELDE:
'IN DE SUPERMARKT
GING IK PLASTIC EIEREN
VERSTOPPEN TUSSEN
ANDERE EIEREN'**

Ronny Van de Velde, 2018

ECOLOGISCHE POP

Zowel de kennismaking met John Trouillard als het verblijf in Het Gouden Huis waren achteraf beschouwd cruciaal, maar in zijn *coming of age* als zelfstandig kunsthandelaar had de jonge Van de Velde nog enkele water-tjes te doorzwemmen. Zo experimenteerde hij kortstondig met het kunstenaarschap: 'Met plastic materialen maakte ik *Ecologische pop*. Ik groeide op in een tijd waarin duurzame materialen vrijwel systematisch moesten wijken voor plastic. Die idee dreef ik graag door. In de supermarkt ging ik bijvoorbeeld plastic eieren verstoppen tussen andere eieren. Ik steriliseerde ook plastic tomaten en maakte kleine tuintjes in plastic.'

Van de Velde met Panamarenko

Die eigenzinnige popart werd tentoongesteld bij Vacuüm, de galerie in de Cogels Osylei die onderdak bood aan kunstenaars als Luc Deleu, Wout Vercammen, Filip Francis en Pieter Celie. Hoewel Van de Velde werk verkocht aan onder anderen Flor Bex (de latere oprichter van het ICC, voorloper van het M HKA), oordeelde Van de Velde dat zijn kunstenaarschap meer tijdverdrif was dan het iets met het wezen van kunst te maken had. Van de Velde: 'Jaren later kreeg ik telefoon van Luc Deleu om te vragen wat hij nu moest met mijn spullen die bij Vacuüm waren

achtergebleven. Ik heb hem gezegd dat hij het allemaal bij het groot huisvuil mocht zetten.'

VAN BOEKHANDEL TOT GALERIE VOOR ARTIST ESTATES

Van de Velde zette zijn artiestendroom al snel bij het grof vuil, maar een welomlijnd eigen project had hij intussen nog niet. De baantjes volgden elkaar begin jaren zeventig in sneltempo op. Met de glimlach verhaalt Van de Velde over hoe hij we-madam speelde in de zigeunerkerlder die G58-kunstenaar Jef Kersting (alias Gregor Kartai) openhield aan de Antwerpse Stadswaag. Die weinig opbeurende baantjes combineerde hij met de opstart van

een boekhandel in de Volkstraat. Vanzelfsprekend waren de beginjaren niet: 'Het pand was ontzettend klein en centen had ik niet. De boekenrekken had ik gekregen van mijn grootmoeder. Vooraan was de winkelruimte en achteraan was een kleine ruimte waar we met drie leefden, want onze dochter Sofie was toen net geboren.'

Een straffe vondst kwam er korte tijd later: 'Op een ochtend snuisterde ik op de Antwerpse Vrijdagmarkt door een groot lot boeken. Ik stootte op *Scènes de la Vie de Christ*, een uitgave

RONNY VAN DE VELDE: 'DE 'ZWANS'- TENTOONSTELLINGEN WAREN EXPOSITIES WAARIN RUIMTE WAS VOOR SPOT, MAAR OOK VOOR RADICAAL EXPERIMENT'

met tweëëndertig ingekleurde etsen van Ensor uit 1921. Ik kocht alle dozen met boeken op en haalde de bewuste map eruit. De overige dozen verkocht ik ter plaatse aan de man die destijds alle boeken opkocht in Antwerpen. Hij mocht met de dozen sjouwen. De prenten heb ik onmiddellijk laten inkaderen. Ze vormden de basis voor de eerste tentoonstelling in mijn nieuwe winkel in de Hoogstraat.'

Van de Velde focuste eind jaren zeventig en begin jaren tachtig meer en meer op in de vergetelheid gesukkelde *artist estates*. Hij onderhield bijvoorbeeld goede contacten met de weduwe van Victor Servranckx en opende in 1980 zijn nieuwe galerie op de Amerikalei met een expo gewijd aan deze Belgische constructivist. In diezelfde jaren haalde Van de Velde met een museale tentoonstelling en dito boek ook het oeuvre van Jules Schmalzigaug, de enige Belgische futurist, vanonder het stof. Minder bekend maar even spectaculair was volgens Van de Velde de nalatenschap van Jos Léonard, een van de pioniers van de historische avant-garde in België: 'Die zolder vergeet ik nooit. Daar lag werkelijk alles van Jos Léonard. Maar ook de volledige jaargangen van belangrijke tijdschriften als *Van Nu en Straks*, *Het Overzicht* en *Ruimte* kon ik er kopen.'

GREAT ZWANZ EXHIBITION

du 11 MAI au 14 JUIN 1914

Organisée au MARCHÉ de la MADELEINE, à Bruxelles

sous les auspices de la Presse Bruxelloise

Voit se approuver par le Collège
des Artistes
Le Directeur
M. VAN DEN
Le Collège
André B.L.

André Blandin (1878-1945), *Great Zwanz Exhibition*, sous les auspices de la Presse Bruxelloise, lithografie, 10,85 x 7,30 cm, gesigneerd 'André Blandin' in de druk.

**RONNY VAN DE VELDE:
'IK VROEG ME MEER EN MEER
AF WAT IK MET MIJN PROJECT
KON BIJDAGEN. MARCEL
DUCHAMP BIJVOORBEELD
BLEEK IN ONS LAND NOG
NOOIT TENTOONGESTELD
TE ZIJN'**

GLORIEJAREN VOOR EN NA DE GOLFOORLOG

Van toen af ging het snel. Tot de verbeelding spreekt de aan- en verkoop van een topstuk van Andy Warhol: 'Ik herinner me dat Jessy (de vrouw van Ronny Van de Velde, die de galerie al meer dan veertig jaar mee bezielt) op een nacht in 1987 om drie uur werd gebeld om mee te bieden op een werk van Andy Warhol op de avondveiling van Sotheby's in New York. We kregen het werk toegewezen. De dag na de veiling vernamen we op het nieuws dat Andy Warhol was overleden. Toen onze aankoop in Antwerpen aankwam, namen we ons voor om hem nooit, of alleszins niet snel, te verkopen. Maar daags nadien kreeg ik bezoek van een Zwitser die me een veelvoud bood. Dat kon ik echt niet weigeren. Maar intussen is datzelfde werk alweer een veelvoud waard van wat die Zwitser me ervoor betaalde (lacht).'

Eind jaren tachtig werden enkele jonge Belgische kunstenaars aangesproken. Jan Fabre was het jonge geweld dat de galerie nodig had. Nog tot 4 november loopt in de Antwerpse Nosestraat een tentoonstelling waarin de intussen dertigjarige samenwerking met Fabre wordt gevierd. En Panamarenko groeide in het volgende decennium uit tot een vaste waarde. Na tien jaar op de Amerikaanse verhuisde de galerie in 1990 naar

een gloednieuw gebouw van Georges Baines op het Antwerpse Zuid. Maar de Golfoorlog en de financiële crisis strooiden begin jaren negentig roet in Van de Veldes ambitieuze plannen: 'Ik kon alleszins niet zomaar voortdoen zoals ik bezig was. Achteraf bekeken is de samenwerking met Panamarenko belangrijk geweest om me door deze lastige periode te worstelen.'

Intussen begon Van de Velde steeds vaker eigen tentoonstellingen te cureren vanuit meer abstracte vraagstellingen als: welke avant-gardisten werden nog nooit in België getoond? En hoe zijn avant-gardes uit uiteenlopende tijdvakken samen te brengen in één tentoonstelling? Van de Velde: 'Ik vroeg me meer en meer af wat ik met mijn project kon bijdragen. Marcel Duchamp bijvoorbeeld bleek in ons land nog nooit tentoongesteld te zijn. Uiteindelijk konden we in 1991 de erfgenamen van Duchamp ervan overtuigen om een grote tentoonstelling te maken over de pionier van de conceptuele kunst.'

BELGISCHE ZWANS ALS AVANT-GARDE

Op die manier groef Van de Velde de voorbije decennia almaar dieper naar het grote verhaal achter de internationale voorhoede. Die nimmer aflatende passie bracht hem recent op het spoor van een nieuwe grensverleggende tentoonstelling over het wezen van de moderne kunst. Van de Velde maakt zich sterk dat de fundamenten voor de snel opeenvolgende twintigste-eeuwse avant-gardes al in de loop van de lange negentiende eeuw werden gelegd. Het destijds bijzonder vooruitstrevende België speelde daar volgens hem een niet te versmaden rol in.

Ronny Van de Velde brengt dat verhaal dit najaar in het Félicien Rops Museum in Namen in een tentoonstelling over de zogenaamde *Zwans Exhibitions* die die tussen 1850

en 1940 af en toe in België werden gehouden. In het voorjaar van 2019 komt er ook in de Rossaert, de oude pettenwinkel in de Antwerpse Nosestraat die Van de Velde transformeerde tot een thuis voor avant-gardeboeken en -kunst, een tentoonstelling over deze mysterieuze salons. Het onderzoek naar de *Zwans*-tentoonstellingen zal dan ook gebundeld worden in een boek. Voorlopig licht hij niet meer dan een tip van de sluier, maar Van de Velde belooft er zijn faam als verkenner van artistieke voorhoedes alle eer mee aan te doen: 'De *Zwans*-tentoonstellingen waren exposities waarin ruimte was voor spot, maar ook voor radicaal experiment. Niet alleen heb ik er veel informatie over kunnen verzamelen. Ik heb ook werken kunnen terugvinden die op deze tentoonstellingen hingen. Het gaat echt om experimentele groeperingen waarvan tot dusver eigenlijk niemand het fijne weet.' | Dennis Van Mol

**DE LOUIS GHÉMAR À JAMES ENSOR: ZWANSE,
FANTAISIE ET BURLESQUE 1850-1914**
20.10.2018-17.02.2019

Félicien Rops Museum
Rue Fumal 12, Namen - www.museerops.be

KLEUR, LIJN EN VORM

Tot 23.09.2018
Galerie Ronny Van de Velde
Zeedijk 759, Knokke - www.ronnyvandelde.com

WILLY DE SAUTER

Tot 23.09.2018
Het Zwarte Huis
Dumortierlaan 8, Knokke - www.ronnyvandelde.com

**JAN FABRE: COLLAGETEKENINGEN EN
ALTAARSTUKKEN**

Tot 04.11.2018
Rossaert
Nosestraat 7, Antwerpen - www.ronnyvandelde.com